

Freelancereiden työmarkkinatutkimus 2006

Keskimääräinen vuosiansio 23.500 euroa

Freelancereiden keskimääräinen kokonaislaskutus oli vuonna 2006 34.200 euroa. Keskimääräinen verotettava tulo oli 23.500 euroa.

Palkkatutkimuksissa usein käytetty mediaani l. keskimäinen luku jäi molempien yhteydessä hieman keskiarvoa alemmaksi. Mediaanikokonaislaskutus asettui 29.000 euroon ja verotettava mediaanitulo 22.000 euroon.

Tutkimukseen osallistuneiden ilmoittamien tietojen perusteella freelancereiden ansiotassossa ei ole tapahtunut suuria muutoksia kuluneen kahden vuoden aikana. Keskimääräinen vuotuinen kokonaislaskutus oli nyt 300 euroa vähemmän kuin edellisellä kerralla. Verotettavan tulo oli noussut vastaavan määrän.

Taulukko 1a. Freelancereiden kokonaislaskutus 2002 - 2006 (€).

	2002	2004	2006
Aritmeettinen keskiarvo.....	33.000	34.500	34.200
10	14.200	15.200	12.000
25	20.000	23.000	19.400
50	28.700	30.700	29.000
75	42.000	41.800	45.000
90	57.000	55.900	62.700

Taulukko 1b. Freelancereiden verottajalle ilmoittama tulo 2002 - 2006 (€).

	2002	2004	2006
Aritmeettinen keskiarvo.....	23.100	23.200	23.500
10	8.600	10.000	7.800
25	13.800	14.400	13.800
50	21.000	20.200	22.000
75	30.000	30.000	30.000
90	40.000	38.600	42.000

Alimmat fraktiilit olivat nyt pienemmät ja ylimmät suuremmat kuin 2004 toteutetussa tutkimuksessa. Tämä viittaa siihen, että laskutus ja verottajalle ilmoitettu tulo jakaantuvat nyt epätasaisemmin kuin 2004.

Raportin liitteenä olevista taulukoista käy ilmi eri freelancer-ryhmien kokonaislaskutukseen ja verotettavaan tuloon liittyvät tiedot (aritmeettiset keskiarvot sekä luvut fraktiileittain, 50=mediaani).

Yhteenvedon omaisesti voidaan todeta mm. se, että naisten (23.600) ja miesten (23.500) ilmoittama verotettava tulo oli samaa luokkaa. Miesten ilmoittama kokonaislaskutus oli 36.900 euroa, naisten 32.300.

Pääkaupunkiseutulaisten ansiot olivat keskimääräistä suuremmat, 25.000 euroa. Maakuntakeskuksissa asuvat olivat ilmoittaneet verottajalle tuloja 23.500, muilla paikkakunnilla asuvat 21.900 eurolla. Ulkomailla asuvien verotettava tulo oli ollut 18.700 euroa.

Kaksi kolmesta (65 %) sanoi olevansa YEL -vakuutusvelvollinen. Kun lisäksi tiedusteltiin, mille työtulolle kyseinen vakuutus on otettu, keskimääräiseksi tulokseksi tuli 19.600 euroa.

Valokuvaajilla suurin kokonaislaskutus, kääntäjien ansiot suurimmat

Valokuvaajien kokonaislaskutus nousi keskimäärin 42.200 euroon. Toinen joukosta erotettu ammattiryhmä ovat kääntäjät, jotka olivat laskuttaneet asiakkaitaan 36.700 eurolla. Kääntäjien verottajalle ilmoittamat tulot olivat suuremmat kuin muilla tehtävänimikkeillä, € 33.900. Toimittajien sekä kokonaislaskutus (€ 33.500) että verotettava tulo (€ 22.900) alittivat jonkin verran koko joukon keskiarvon.

Mitä enemmän freelancereilla oli ollut toimeksiantajia, sitä suuremmaksi kokonaislaskutus oli kasvanut. Vuoden 2006 aikana vain yhdelle toimeksiantajalle työtä tehneiden keskimääräinen laskutus oli 28.900 euroa, mutta esim. useammalle kuin kymmenelle toimeksiantajalle työskennelleiden vastaava luku € 45.800.

Vastaavaa ilmiötä ei voinut havaita verotettavan tulon osalta, vaan keskimääräiset ansiot olivat suurin piirtein samaa tasoa toimeksiantajien lukumäärästä riippumatta.

Pääosin radiolle työskentelevät ilmoittivat laskutukseen ja ansioikseen pienempiä lukuja kuin sellaiset freelancerit, joiden pääasialliset toimeksiantajat kuuluvat lehdistöön tai televisioon.

Pääosin radiolle työtä tehneiden freelancereiden keskimääräinen kokonaislaskutus oli € 25.000 ja ansiot € 21.000. Pääsääntöisesti televisiolle työskentelevien vastaavat luvut olivat 30.900 ja 28.400 euroa.

Pääasiassa sanomalehtityötä tekevien kokonaislaskutus oli 30.000 euroa ja verottajalle ilmoitettu tulo € 21.100. Toimeksiantonsa pääasiassa aikakauslehdistä hankkineet olivat laskuttaneet € 36.500:lla ja ilmoittaneet verottajalla tuloksi € 23.500.

Kun sanoma- tai aikakauslehdille työskentelevät yhdistää, syntyvän joukon keskimääräinen laskutus asettuu 34.400 ja verotettava tulo 22.700 euroon.

Yhtä paljon radiota ja televisiota palvelevien laskutus oli ollut 30.000 ja verotettava tulo 21.000 euroa. Yhtä paljon lehdistölle ja sähköiselle medialle työskennelleet olivat laskuttaneet toimeksiantajiaan 49.800 eurolla, ja ilmoittaneet verottajalle tuloja keskimäärin € 25.500.

Verkkotoimittamiseen keskittyneiden laskutus oli ollut € 23.400 ja verotettava tulo 23.200. Pääosin kustannustoimittamista harjoittaneiden vastaavat luvut olivat 37.500 ja 29.500 euroa.

Yritysmuodossa toimivien kokonaislaskutus suurempi, verottajalle ilmoitettu tulo vaihtelee vähemmän toimintamuodon mukaan

Kokonaislaskutus kasvaa siirryttäessä yhtiömäiseen toimintamuotoon. Ryhmään "henkilöyhtiö" kuuluvilla laskutus oli 40.100 ja "muussa yhtiömuodossa" 54.400 euroa. Toiminimellä työskentelevien laskutus oli hieman pienempi, 36.300.

Taulukko 2a. Kokonaislaskutus ja verotettava tulo toimintamuodon mukaan (€).

	Vero- kortilla	Ennako- perintärek.	Toimi- nimellä	Henkilö- yhtiössä	Muu yhtiö- muoto
Kokonaislaskutus					
Aritmeettinen keskiarvo.....	28.100	33.400	36.300	40.100	54.400
Mediaani	25.500	36.000	32.700	35.000	44.000
Verotettava tulo					
Aritmeettinen keskiarvo.....	23.800	22.200	23.900	20.100	23.500
Mediaani	21.500	24.500	22.000	19.000	24.700

Toiminimellä työskentelevillä oli näistä suurin verotettava tulo, 23.900 euroa. Henkilöyhtiössä toimivilla se oli € 20.100, kategoriaan ”muu yhtiömuoto” kuuluvilla € 23.500. Verokortilla työskentelevien tulo oli ollut 23.800 euroa.

Taulukko 2b. Kokonaislaskutus ja verotettava tulo jäsenmaksulajin mukaan (€).

	Itse- maksava	Radio/tv valtakirja- perinnässä	Yrittäjä- freelancer
Kokonaislaskutus			
Aritmeettinen keskiarvo.....	25.400	34.300	41.700
Mediaani	23.500	29.500	36.000
Verotettava tulo			
Aritmeettinen keskiarvo.....	21.200	30.800	23.900
Mediaani	19.100	27.000	22.500

Yrittäjäfreelancerit laskuttivat vuonna 2006 keskimäärin enemmän kuin itsemaksavat ja ryhmään ”radio/tv valtakirjaperintään” kuuluvat. Yrittäjien laskutus nousi 41.700 ja kahden muun (järjestyksessä) 25.400 ja 34.300 euroon.

Ryhmän ”radio/tv valtakirjaperinnässä” kuuluvien verottajalle ilmoittama tulo oli suurempi (€ 30.800) kuin kahdella muulla ryhmällä. Itsemaksavilla se oli 21.200 ja yrittäjäfreelance-reilla 23.900 euroa.

Radio- ja tv -freelancereiden tulot hieman suuremmat kuin lehtityötä tekevien, lehtityön kokonaislaskutus suurempi

Lehdistöfreelancereiden verotettava tulo € 22.700 on hieman pienempi kuin koko joukon keskimääräinen 23.500.

Sama pätee mediaanituloon, mikä lehdistöllä on € 21.300 ja koko vastaajajoukolla € 22.000. Lehdistön keskimääräinen kokonaislaskutus € 34.400 ylittää hieman koko vastaajajoukon keskiarvon (€ 34.200), samoin mediaani (€ 29.500 vs. € 29.000).

Radio- ja tv-freelancereiden kokonaislaskutus ja verotettava tulo ovat korkeammat kuin lehdistöfreelancereiden.

Laskutusta ilmoitettiin kertyneen 35.400 euron verran. Radio- ja tv-freelancereiden keskimääräinen verotettava tulo oli 29.700 euroa.

Taulukko 3a. Lehdistöfreelancereiden kokonaislaskutus ja verottajalle ilmoitettu tulo 2002 ja 2004 (€).

	Kokonaislaskutus			Verotettava tulo		
	2002	2004	2006	2002	2004	2006
Aritm.	37.200	34.800	34.400	22.000	22.200	22.700
10	14.600	15.000	12.000	8.500	9.500	7.700
25	20.000	22.800	19.000	13.500	13.400	13.000
50	30.000	31.200	29.500	21.000	19.400	21.300
75	42.000	42.000	45.800	28.400	28.400	28.300
90	58.000	56.900	63.800	35.800	37.000	41.000

Taulukko 3b. Radio/tv-freelancereiden kokonaislaskutus ja verottajalle ilmoitettu tulo 2002 ja 2004 (€).

	Kokonaislaskutus			Verotettava tulo		
	2002	2004	2006	2002	2004	2006
Aritm.	28.700	32.100	35.400	27.900	29.700	29.700
10	8.700	19.400	12.000	9.700	16.300	10.800
25	13.900	23.600	18.500	15.800	21.200	20.000
50	24.000	28.700	30.000	23.500	26.300	27.000
75	36.100	40.700	46.000	39.800	38.700	39.600
90	54.800	46.200	65.000	47.800	44.100	51.400

Keskimääräiset kokonaiskulut vajaat 11.000 euroa

Kokonaiskuluja tutkittiin kahdella tavalla. Asiaa kysyttiin ensinnäkin omana kysymyksenään. Toisaalta voi vähentää ilmoitetun verotettavan tulon kokonaislaskutuksesta.

Saadut summat ovat pääosin samaa suuruusluokkaa. Suoraan kysymykseen annettujen vastausten perusteella koko joukon keskimääräiset kulut asettuvat 10.500 euroon. Kun ilmoitetusta kokonaislaskutuksesta vähennettiin verottajalle ilmoitettu tulo, päästiin 10.700 euroon.

Taulukko 4a. Freelancer-toiminnasta aiheutuneet keskimääräiset kokonaiskulut toimintamuodon mukaan (€).

	Vero-	Ennako-	Toimi-	Henkilö-	Muu yhtiö-
	kortilla	perintärek.	nimellä	yhtiössä	muoto
Vähennyslaskuna	4.300	11.200	12.400	20.000	30.900
Suoraan muuttujasta.....	4.300	9.300	12.400	19.500	28.500

Taulukkoihin 4a ja 4b on merkitty kokonaiskulut vastaajan toimintamuodon ja jäsenmaksulajin mukaan. Alarivillä ilmoitettava tulos on keskiarvo kokonaiskuluja koskevaan kysymykseen annetuista vastauksista. Ylärivin luku on muodostunut vähentämällä verottajalle ilmoitetut tulot kokonaislaskutuksesta.

Taulukko 4b. Freelancer-toiminnasta aiheutuneet keskimääräiset kokonaiskulut jäsenmaksulajin mukaan (€).

	Itse- maksava	Radio/tv valtakirja- perinnässä	Yrittäjä- freelancer
Vähennyslaskuna	4.200	3.500	17.800
Suoraan muuttujasta.....	4.600	3.100	16.900

Pääosa tuloista journalistisesta freelancer-toiminnasta, 24 prosenttia tekee myös muita töitä

Vastaajien tuloista keskimäärin 73 prosenttia kertyy journalistisesta freelancer-toiminnasta. Niiden merkitys on keskimääräistä suurempi radio- ja tv-työtä tekeville., joiden tuloista 86 prosenttia kertyy journalistisesta free-työstä. Ne, joilla on useampia toimeksiantajia (yli 10) ovat toinen jäsenryhmä, joka erottuu samasta syystä. Heidän tuloistaan kertyy tällä tavalla keskimäärin 85 prosenttia.

Neljäsosa (24 %) tekee myös muuta ansiotyötä kuin journalistisen alan freelancer-työtä. Verokortilla toimivista niin tekee 19 prosenttia. Ennakkoperintärekisterissä olevista muita ansiotöitä on 29 ja toiminimellä operoivista 21 prosentilla. Yhtiömuotoiset freelancerit tekevät enemmän muuta työtä enemmän. Henkilöyhtiössä toimivista 40 ja ryhmään ”muu yhtiömuoto” kuuluvista 41 prosenttia kertoi, että tekee muutakin kuin journalistisen alan freelancer -töitä.

Vajaa kolmannes tunsu itsensä alityöllistetyksi vuonna 2006

Enemmistö (52 %) koki olleensa vuonna 2006 täystyöllistetty. 30 prosenttia olisi voinut ja sanoi olleensa alityöllistetty. Noin joka kymmenes (11 %) painineensa liiallisen työmäärän kanssa ylityöllistettynä, seitsemän prosenttia ei osannut ottaa kantaa asiaan.

Alityöllistyneiltä kysyttiin, kuinka monta prosenttia tavoitetyöajastaan eli siitä työajasta, jonka olisi voinut tai halunnut työskennellä, he itse asiassa tekivät työtä. Ylityöllistyneille esitettiin vastaava kysymys.

Ylityöllistyneet olivat tehneet 26 prosenttia enemmän työtä kuin olisivat toivoneet tekevänsä (heidän keskiarvonsa oli 126, kun tavoitetyöaika merkittiin 100:lla). Alityöllistyneiden tilanne oli kehnompaa, sillä heidän keskiarvonsa oli vain 59 prosenttia 100:sta, jolla kuvattiin tavoitetyöaika.

Työllistymisen näky ansioissa. Alityöllistettynä itseään pitävien verotettava tulo oli ollut keskimäärin 15.500 euroa. Niillä, jotka ovat omasta mielestään täystyöllistettyjä, vastaava tulo oli ollut 27.900 ja ylityöllistetyillä 32. euroa.

Freelancerit tekevät vuodessa keskimäärin 40 täyttä työviikkoa, keskimääräinen viikkotuntiaika 34 tuntia

Freelancereiden käyttivät viime vuonna työntekoon keskimäärin 34 tuntia viikossa eli jonkin verran vähemmän kuin 2004 (36 tuntia).

Ennakkoperintärekisterissä olevien viikkotyöaika alittaa eniten keskimääräisen, jääden 30 tuntiin. Verokortilla työskentelevät sekä itsemaksavat tekevät työtä 31 tuntia viikossa.

Pisin työaika on niillä, jotka tekevät työtä useammalle kuin 10 toimeksiantajalle (39 tuntia) sekä ryhmään ”muu yhtiömuoto” kuuluvilla (41 tuntia). Myös henkilöyhtiöiden freelance-reiden keskimääräinen viikkotyöaika oli ylittänyt keskimääräisen (39 tuntia). Muiden jäsenryhmien tulokset jäävät näiden ääripäiden väliin

55-vuotiaat ja iäkkäämmät työskentelivät hieman enemmän (39 tuntia) kuin nuoremmat. Pääkaupunkiseudulla asuvat tekivät alan työtä keskimäärin 35 ja maaseutupaikkakuntien freet 38 tuntia viikossa. Ulkomaanasioihin ja kulttuuriin keskittyvät olivat tehneet pitempiä työviikkoja (43-tuntisia) kuin muita aihealueita käsittelevät.

Yrittäjäfreelancereiden viikoittainen työaika ylitti verokortilla toimivien. Ensin mainitut olivat työskennelleet 39 tuntia, kun jälkimmäisten työaika jäi alle 34:een. Henkilöyhtiön kautta työskentelevien keskimääräinen viikkotyöaika oli ollut 45 tuntia.

Työtä tehtiin vuonna 2006 keskimäärin 40 viikkoa (keskimääräinen kokonaisten työviikkojen määrä).

Naisten ja miesten sekä eri-ikäisten freelancereiden vastaukset sijoittuvat keskiarvon tuntumaan. Ulkomailla asuvat työskentelivät hieman enemmän kuin varsinkin ne, jotka vaikuttavat maakuntakeskuksissa. Muussa yhtiömuodossa (43 viikkoa) toimivat ja useammalle kuin 10 toimeksiantajalta työnsä hankkivat (45 viikkoa) olivat työskennelleet joukon eniten, ennakkoperintärekisterissä olevat (33 viikkoa) joukon vähiten.

Vuosiloma kesti 4,2, pisin yhtenäinen lomajakso 3,3 viikkoa

Freelancereiden vuosiloma oli vuonna 2006 keskimäärin 4,2 viikkoa. Pisin yhtäjaksoinen lomajakso oli kestänyt 3,3 viikkoa. Tulos ei juuri poikkea vuonna 2004 saavutetuista. Silloin oli lomailtu kokonaisuudessaan 4,1 viikkoa, ja pisin yhtenäinen lomajakso oli ollut 3,2 viikkoa.

35-44-vuotiaat olivat pitäneet lomaa keskimäärin 5,1 viikkoa. Yli 55-vuotiaiden loma oli kestänyt 2,9 viikkoa. Itsemaksavat olivat pitäneet lomaa 4,0 ja yrittäjäfreelancerit 4,6 viikkoa, radio/tv-freelancerit vähemmän, 3,2 viikkoa.

Enintään kaksi vuotta freelancerina olleet olivat lomailleet 4,9 viikkoa eli pitempään kuin alalla kauemmin olleet. Tuoreiden freelancereiden pisin yhtenäinen lomajaksonsakin oli ollut keskimääräistä pitempi, 3,8 viikkoa.

Työ antaa runsaasti henkistä tyydytystä, enemmistö melko tyytyväinen aineelliseen hyvinvointiinsa ja töiden jatkuvuuteen

Freelancereiden enemmistö kertoo olevansa vähintään melko tyytyväinen moniin työtään ja elinolosuhteitaan koskeviin asioihin.

Vaikka vain 16 prosenttia on erittäin tyytyväinen aineelliseen hyvinvointiinsa yleensä, siihen melko tyytyväisiä löytyy 53 prosenttia. Henkinen hyvinvointi tyydyttää vielä useampaa: erittäin tyytyväisiä oli 22 ja melko tyytyväisiä 56 prosenttia.

Töiden jatkuvuutta koskevat vastaukset olivat samantyyppiset. Yhteensä 17 prosentin mielestä on syytä olla erittäin tyytyväinen, ja 52 prosenttia oli tässä yhteydessä melko tyytyväinen.

Tyytyväisyys on vähintään samalla tasolla kuin kaksi vuotta sitten. Kun tarkastellaan erittäin ja melko tyytyväisten yhteenlaskettujen osuuksia, aineelliseen hyvinvointiin kohdistuva tyytyväisyys on entisellään, mutta ajatukset henkisestä hyvinvoinnista aiempaa hieman positiivisemmat.

Eniten ovat muuttuneet käsitykset töiden jatkuvuudesta. Kun kaksi vuotta sitten 57 prosenttia kertoi olevansa vähintään melko tyytyväinen asioiden tilaan, nyt samaa mieltä oli 69 prosenttia.

Enemmistö pystyy valitsemaan melko hyvin loma-ajankohtansa, kaikilla ei mahdollisuutta sairastaa

Joka kolmas (35 %) pystyy valitsemaan itselleen tai perheelleen sopivat loma-ajankohdat hyvin. Käytännössä yhtä moni (33 %) sanoi asian sujuvan moni melko hyvin.

Enemmistö (57 %) totesi, että pystyy vähintään melko hyvin pitämään pari - kolme päivää vapaata, mikäli sairastuu itse tai pääsee hoitamaan äkillisesti sairastunutta perheenjäsentään (54 %).

Silti varsin moni arveli, ettei pysty tekemään niin. Joka kolmas (34 %) arveli, että kykenee varsin huonosti pitämään vapaapäiviä sairastumisen takia. Melkein yhtä usean (30 %) mielestä sairastuneen perheenjäsenen hoitamaan jäämiselle ei ole kunnon edellytyksiä.

Arviot mahdollisuuksista vanhempain- tai hoitovapaan pitämisestä käyvät ristiin. Suurin piirtein yhtä moni uskoo ja epäilee, että nämä järjestyisivät.

Keskimääräistä useampi 35-54 -vuotias sekä muualla kuin pääkaupunkiseudulla asuva arvioi pystyvänsä sekä jäämään itse sairastuttuaan kotiin että hoitamaan sairastunutta perheenjäsentä. Myös pitkään, jo yli 20 vuotta alalla olleet, erottuvat samasta syystä.

Yli 55-vuotiaista moni ei usko, että näihin asioihin tarjoutuu helposti mahdollisuus. Myös radio/tv -freelancerit ovat keskimääräistä skeptisempiä, että voisivat jäädä helposti kotiin sairauden takia.

Kontaktien solmiminen ja ideoiden markkinointi tärkeimpiä vahvistettavia osaamisalueita

Kontaktien solmiminen ja niiden ylläpitäminen ostajiin nousi keskeisimmäksi, kun kysyttiin, mitä osaamisalueita freelancerit kokivat tärkeäksi vahvistaa, jotta voisi parantaa tai ylläpitää työllisyyttään asiallisin työehdoin. Enemmistö, tarkkaan ottaen 55 prosenttia, valitsi kyseisen seikan.

Ideoiden markkinointi oli toinen selvästi erottuva tekijä. Sitä piti tärkeänä 45 prosenttia tutkimukseen vastanneista.

Muut asiat valittiin harvemmin. Joka neljäs (25 %) korosti tietokoneen ja muiden teknisten välineiden hallintaa, 21 prosenttia juttujen, piirrosten yms. ideointia. 18 prosenttia piti tärkeänä, että voisi vahvistaa ostajien tarpeiden ymmärtämistä.

Vahvistuminen kontaktien solmimisessa ja ylläpitämisessä on tärkeitä erityisesti vähän aikaa freelancerinä toimiville. Toisaalta mitä useamman toimeksiantajan kanssa työskentelee, sitä enemmän asiaa korostetaan.

Ideoiden markkinointi koettiin suurin piirtein yhtä tärkeäksi eri jäsenryhmissä. Poikkeuksen sääntöön tekevät radio/tv-freelancerit, joista keskimääräistä selvästi harvempi toi tämän asian vastauksissaan esiin.

SJL:n toimintaa freelancereiden edunvalvojana pidetään aikaisempaa parempana

Enemmistö antoi Suomen Journalistiliitolle hyvän arvosanan freelancer-jäsenten etujen onnistuneesta ajamisesta. Rungas kymmenesosa (11 %) arvioi liiton onnistuneen erittäin hyvin. Runsaan kahden viidesosan (42 %) mielestä toiminnassa on onnistuttu melko hyvin.

Tyytyväisyys liittoon on vahvistunut. Vuonna 2002 tehdyssä tutkimuksessa 23 prosenttia oli vähintään melko tyytyväinen. Nyt näin ajatteli tarkkaan ottaen 30 prosenttiyksikköä useampi.

Naisista useampi kuin miehistä on tyytyväinen. Eri-ikäisistä 55-vuotiaat ja vanhemmat suhtautuvat liiton toimiiin muita ikäryhmiä positiivisemmin.

Kaksi kolmesta tutkimukseen osallistuneesta yrittäjäfreelancerista oli tyytyväinen Suomen Journalistiliiton toimintaan. Radio/tv-freelancereistä niin ajatteli vain rungas kolmannes. Itsemaksavista noin joka toinen kertoi olevansa vähintään melko tyytyväinen siihen tapaan, millä liitto toimii freelancer-jäsentensä etujen suuntaisesti.

Valtaosa haluaa jatkaa freelancerina

Freelancereiden enemmistö työskentelee jatkossakin mieluiten freelancer-pohjalta. Kysyttäessä mikä olisi mieluisin työskentelymuoto, 66 prosenttia totesi näin. Rungasta neljäsosa kiinnostaa pääsemisen työsuhteiseksi.

Juuri kukaan ei kuitenkaan haluaisi pois journalismin parista. Vain 4 prosenttia havittelee pääsyä työsuhteiseksi jollain toisella alalla. Eläke maistuisi alle prosentille.

Aiempaa useampi ilmaisi halukkuutensa toimia freelancerina. Edelliseen tutkimukseen osallistuneista 64 ja sitä edellisellä kerralla 59 prosenttia olisi tehnyt tällaisen valinnan. Työsuhteeseen kaipaavia oli nyt hieman vähemmän kuin kaksi vuotta sitten.

Varsinkin aikakauslehtien lukuun työskentelevät ovat tyytyväisiä asioiden nykytilaan. Heistä 78 prosenttia työskentelisi jatkossakin mieluiten freelancerina. 58 prosenttia pääosin sanomalehdistöltä tai televisiolta toimeksiantonsa saavista on tätä mieltä. Radiotyötä tekevien parissa työsuhteeseen havittelevia on täsmälleen yhtä paljon (45 %) kuin niitä, jotka pitävät jatkossa freelancer -työtä itselleen parhaana vaihtoehtona.

Keskimääräistä useampi kuudelle tai useammalle toimeksiantajalle työskentelevä preferoi freelancer-työtä. Samoin tekevät yrittäjäfreelancerit. Pääasiassa radiolta toimeksiantonsa hankkivat ovat ainoa jäsenryhmä, missä halukkuus siirtyä työsuhteiseksi nousee selvemmin esiin: kaikkien muiden ryhmien enemmistöt tai valtaosat pitävät jatkamista freelancerina houkuttelevimpana vaihtoehtona.

Enemmistö ei ole joutunut syrjityksi tai havainnut sitä freelancer -työssä

Enemmistö kertoi, ettei ole sen enempää itse joutunut syrjityksiä freelancer-työssä kuin havainnut ympärillään syrjintää. Yhteensä 58 prosenttia totesi näin. Lisäksi 8 prosenttia ei osannut sanoa, oliko näin käynyt.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että joka kolmas freelancer on joko joutunut syrjityksi tai ollut todistamassa syrjintää.

Useimmiten kyse on ollut iän perusteella tapahtuneesta syrjinnästä (20 % kaikista, 59 prosenttia syrjintää kokeneista tai nähneistä). Silloin kyse on ollut siitä, että jotakuta on pidetty liian vanhana. Siksi, että joku on liian nuori, on syrjitty selvästi harvemmin. Vain 5 prosenttia (15 % syrjintää kokeneista tai havainneista) mainitsi tämän syyn.

län lisäksi syrjinnän perusteena on usein ollut sukupuoli. Joka kymmenes (29 % syrjintää kokeneista) mainitsi tämän perusteen. Muut syyt, kuten terveydentila tai vamma, äidinkieli, uskonto tai vakaumus tai etninen alkuperä on ollut syrjinnän perusteena harvoin.

Mitä iäkkäämmästä freelancerista on kyse, sitä useammin syrjintä on tullut kyseeseen. Alle 35-vuotiaista vain 18 prosenttia kertoi syrjintähavainnoista, yli 55-vuotiaista joka toinen.

Yrittäjäfreelancerit (27 %) ovat nähneet syrjintää tai joutuneet sen kohteeksi keskimääräistä harvemmin. Itsemaksavista siitä raportoi 39 prosenttia, radio/tv-freelancereista melkein joka toinen (48 %).

Joka viides kärsii toistuvasti sairauksista tai vammoista

Viidesosa freelancereista kärsii omasta mielestään toistuvista sairauksista tai vammoista. Lääkärin toteamia vastaavia ongelmia on kuudellatoista prosentilla.

Enemmistö (58 %) elää täysin vailla lääkärin toteamia vammoja tai sairauksia. Joka neljännellä on yksi vamma tai sairaus, 11 prosentilla kaksi. Alle viisi prosenttia kärsii useammista.

Ikä on sairastavuudessa tärkeässä osassa. Mitä iäkkäämmästä freelancerista on kyse, sen todennäköisemmin hänellä on sekä toistuvia että lääkärin toteamia sairauksia tai vammoja.

Enemmistö niistä, joilla on lääkärin toteamia sairauksia, pystyvät työskentelemään, mutta joutuvat ottamaan terveydellisen tilansa huomioon.

Runas neljäsosa (27 %) kyllä suoriutuu työstään, mutta siitä aiheutuu oireita. Yhtä moni (26 %) joutuu joskus muuttamaan työskentelytapojaan tai keventämään työtahtiaan. Viisi prosenttia joutuu tekemään niin usein. Prosentti selviytyy työstään vain osa-aikaisesti ja yhtä moni on omasta mielestään täysin kykenemätön työhön. Sairaus tai vamma ei aiheuta 37 prosentille minkäänlaista haittaa.

Enemmistö joutunut keskeyttämään työntekoa sairauden vuoksi kuluneen vuoden aikana

Vain joka kolmas freelancer kykeni työskentelemään koko kuluneen vuoden siten, ettei joutunut keskeyttämään työntekoa terveydentilansa vuoksi kertaakaan.

Enemmistö niin tehneistä (48 % koko joukosta) selvisi enintään 9 päivän keskeytyksellä. Neljätolista prosenttia joutui olemaan tekemättä työtä 10-24 päivää ja viisi prosenttia vielä pitemmän ajan.

Lähes kaikki kuitenkin uskovat, että pystyvät terveytensä puolesta työskentelemään freelancerina vielä kahden vuoden kuluttua. Koko joukosta 93 prosenttia ajattelee näin.

Eri jäsenryhmiin keskimääräiset arviot eivät poikkea paljon toisistaan. Ainoastaan yli 55-vuotiasta (88 %) ja freelancerina 16-20 vuotta työskennelleistä (86 %) harvempi kuin yhdeksän kymmenestä uskoo olevansa kahden vuoden kuluttua riittävän hyvässä kunnossa freelancer-työhön.

Omaa työkykyä pidetään riittävänä

Useampi kuin neljä viidestä pitää tämänhetkistä työkykyään vähintään melko hyvänä, ajateltiinpa asiaa ruumiillisten tai henkisten vaatimusten kannalta.

Kun omaa työkykyä arvioitiin asteikolla 0 – 10 (0=ei pysty lainkaan työhön, 10=työkyky on parhaimmillaan), koko vastaajajoukon keskiarvoksi muodostui 8,6. Eri jäsenryhmien keskimääräiset näkemykset eivät käytännössä eronneet. Ryhmäkohtaiset arviot vaihtelivat 16-20 vuotta alalla vaikuttaneiden 8,1:stä enintään kaksi vuotta freelancereina toimineiden 8,8:aan.

Noin kolmasosa joukosta on viime aikoina nauttinut usein tavallisista päivittäisistä toimista (34 %), ollut toiveikas tulevaisuuden suhteen (32 %) ja ollut toimelias tai vireä (30 %). Kun joukkoon lisätään ne, joilla nämä asiat ovat tulleet kyseeseen melko usein, puhutaan vähintään kahdesta kolmasosasta tutkimukseen vastanneista.

Aivan yhtä suuri osa radio/tv -freelancereista kuin itsemaksavista tai yrittäjäfreelancereista ei ole kokenut mitään näistä tunteista. Kyse ei kuitenkaan ole siitä, että he kieltäisivät asian. Radio/tv -freelancereista keskimääräistä useampi jätti käsityksensä kertomatta.

Mitä vähemmän aikaa freelancer-työtä tehneestä vastaajasta oli kyse, sitä todennäköisemmin hän suhtautui toiveikkaasti tulevaisuuteen. Esim. 16-20 vuotta journalistista freelancerityötä tehneistä 21 prosenttia kertoi olleensa toiveikas tulevaisuuden suhteen usein. Enintään kaksi vuotta freelancereina olleista tällä tavalla ajatteli 42 prosenttia.

Poikkeuksen sääntöön tekevät yli 20 vuotta freelancer-työtä tehneet. Heistä 46 prosenttia oli tulevaisuutta ajatellessaan ollut usein toiveikas.

Vastaajien keski-ikä 43 vuotta, freelancereina toimittu keskimäärin 10 vuotta

Pääosa vastanneista, 74 prosenttia, tekee toimittajan töitä. Joka kymmenes on valokuvaaja. Jäljelle jäävä kuudennes koostuu lähinnä kääntäjistä, graafikoista sekä ohjelmateknisessä työssä toimivista.

Vastaajista on naisia 59 prosenttia. Heistä toimittajana työskentelee 77 prosenttia, kun miehistä niin tekee 69 prosenttia. Miesten osuus on aavistuksen verran suurempi ohjelmateknisten ja graafikkojen joukossa, mutta selvästi suurempi valokuvaajien parissa. Kaksi kolmasosaa freelancer -valokuvaajista on miehiä.

Taulukko 5. Vastaaajien ikäjakautuma (%).

	%	n
Alle 35 vuotta.....	25	62
35-44	30	74
45-55	31	76
55 ja enemmän	13	32

Kyselyyn vastanneet freelancerit ovat keskimäärin 43 -vuotiaita. Tällä tavalla määritelty keski-ikäisyys ei kuitenkaan ole mikään erityinen freelancer-journalistien tunnuspiirre. Kuten oheisesta taulukosta havaitsee, heidän ikäjakautumansa on varsin tasainen siten, että lähes neljäsosa koko joukosta on alle 35 -vuotiaita.

Taulukko 6. Kokemus Freelancer –journalistin työstä (%).

	%	n
Enintään 2 vuotta	16	38
3-5 vuotta	20	48
6-10 vuotta	29	71
11-15 vuotta	14	34
16-20 vuotta	12	29
Yli 20 vuotta	10	24

Tästä johtuu se, että myös freelancereiden kokemus free -töistä vaihtelee aika tavalla. Keskimäärin tässä ammatissa on toimittu noin 10 vuotta.

Luonnollisesti jo joukon fyysisen iän laaja jakautuminen aiheuttaa myös melkoista vaihtelua journalistista työtä koskevan kokemuksen jakautumisessa. Keskimäärin tätä työtä on kuitenkin tehty runsaat 16 vuotta.

Taulukko 7. Kokemus journalistin työstä (%).

	%	n
Enintään 2 vuotta	2	6
3-5 vuotta	12	30
6-10 vuotta	26	63
11-15 vuotta	12	29
16-20 vuotta	18	43
Yli 20 vuotta	30	73

Enemmistö (66 %) työskentelee lehdistön lukuun. Tämä joukko jakaantuu siten, että selvästi suuremman osan (45 % koko joukosta) toimeksiantajana on aikakauslehdistö. Sanomalehdille työtä tekee noin viidennes (21 %) koko joukosta.

16 prosenttia työskentelee pääosin televisiolle ja viisi prosenttia radiolle. Radio ja televisio on yhtä tärkeä prosentille, lehdistö ja sähköinen media kolmelle prosentille. Pääosin verkko- tai kustannustoimittamiseen keskittyy prosentti kumpaankin.

Enemmistöllä (51 %) oli ollut vuonna 2006 kahdesta viiteen toimeksiantajaa. 11 prosenttia oli työskennellyt vain yhden tahon laskuun. 26 prosentilla oli ollut 6-10 toimeksiantajaa, 12 prosentilla useampia.

Taulukko 9. Toimeksiantajien lukumäärä (%).

	Lehdistö	RTV	Kaikki
	%	%	%
Yksi.....	4	28	11
2-5.....	45	67	51
6-10.....	34	5	26
Yli 10.....	17	--	12

Radio- ja tv- freelancerit olivat työskennelleet lukumääräisesti selvästi harvemmille toimeksiantajille kuin lehdistöfreet.

Ensin mainituista 28 prosentilla oli ollut vain yksi ja 67 prosentilla kaksi tai useampia toimeksiantajia. Jälkimmäisistä 49 prosenttia oli työskennellyt enintään viiden tahon lukuun. Yksi toimeksiantaja oli ollut kuitenkin vain 4 prosentilla.

Melkein puolet (48 %) kyselyyn osallistuneista freelancereista asuu pääkaupunkiseudulla. Joka neljäs on kotoisin maakuntakeskuksesta, 19 prosenttia muulta paikkakunnalta Suomessa. Seitsemän prosenttia vastaajista asuu ulkomailla.

Freelancer verokortilla tyypillisin toimintamuoto

48 prosenttia sijoittaa itsensä ryhmään ”freelancer verokortilla”. 31 prosenttia käyttää toiminimeä. Neljä prosenttia toimii henkilöyhtiön (Ay, Ky) suojissa ja 11 prosenttia muussa yhtiömuodossa (Oy, osuuskunta). Neljä sadasta kuuluu ryhmään ”freelancer ennakkoprintärekisterissä, mutta ilman toiminimeä tai yhtiötä”.

Tyypillisimmät jäsenmaksulajit ovatkin itsemaksava (37 %) tai yrittäjä -freelancer (47 %). Radio-/TV -freelancereita oli valtakirjaperinnässä 13 prosenttia.

Jälkimmäinen ryhmä muodostaa kaksi kolmasosaa pääosin radioon ja televisioon työtä tekevästä. Kaksi ensin mainittua ovat suhteellisen tasavahvasti edustettuina lehtityötä tekevien parissa.

Viestintätoimistot ja asiakaslehdet ovat tärkein toimeksiantaja. Niihin tekee työtä 43 prosenttia. Toiseksi tärkein on Sanoma Magazines Finland, joka on 38 prosentin toimeksiantaja. Sanoma Oy ja Yhtyneet kuvalehdet työllistävät kumpikin 29 prosenttia. 23 prosenttia tekee työtä A-lehdille ja 19 prosenttia ay-lehdille tai ministeriöiden lehdille.

Sanoma Oy on tehnyt kirjallisen toimeksiantosopimuksen 35 prosentin kanssa siitä joukosta, joka työskentelee sille. Lähelle sitä yltää Keski-suomalainen, jolla on sopimus 33 prosentin kanssa. Myös Ilta-Sanomien (29 %) sekä Yhtyneet Kuvalehdet (myös 29 %) erotuvat joukosta.

Viestintätoimistoille ja asiakaslehtiin työtä tekevästä vain 6 prosenttia ilmoitti tehneensä kirjallisen toimeksiantosopimuksen.

Tutkimuksen toteuttamisesta ja tarkoituksesta

Tutkimuksessa selvitettiin faktatietoja suomalaisten journalistisessa freelancer -työssä toimivien työstä, palkkioiden suuruudesta sekä työajoista ja -määristä.

Lisäksi freelancerit pääsivät arvioimaan eräitä omaan työhönsä ja elinolosuhteisiinsa liittyviä seikkoja ja kertomaan mielipiteensä Suomen Journalistiliiton kyvystä toimia freelancer -jäsentensä tavoitteiden mukaisesti.

SJL on koonnut tietoja jäsentensä palkkauksesta kahden vuoden välein toteutetuilla työmarkkinatutkimuksilla. Tutkimus kohdistettiin nyt kolmannen kerran ainoastaan järjestön freelancerjäseniin.

Tutkimuksella kerättävillä tiedoilla on tärkeä rooli freelancereiden edunvalvonnassa: sen avulla pyritään saamaan mahdollisimman tarkkaa tietoa freelancereiden ansioista ja niissä tapahtuneista muutoksista sekä mm. työn sivukuluista, työajoista, lomista ja toimintamuodoista. Lisäksi freelancereiden jäsenmaksut määräytyvät tämän tutkimuksen perusteella.

Tutkimuksen suunnittelu on tapahtunut yhteistyössä liiton freelancer-osastojen kanssa ja käytännön toteutuksesta on molemmilla kerroilla vastannut TNS Gallup Oy (joka aiemmin tunnettiin nimellä Suomen Gallup Oy).

Kutsu Internet -tutkimukseen lähetettiin huhtikuussa 2007 sähköpostitse kaikille sellaisille Suomen Journalistiliiton freelancer -jäsenille, joilla on liiton rekisterissä sähköpostiosoite. Muille jäsenille postitettiin kirje, jossa annettiin ohjeet tutkimukseen osallistumisesta Internetissä.

Lähetys ajoitettiin tarkoituksella siten, että mahdollisimman moni pystyisi hyödyntämään veroilmoituksessa ilmoittamiaan rahamäärätietoja. Tämän arveltiin sekä helpottavan tutkimukseen vastaamista että tuottavan tarkempia tietoja, kun ilmoitettavat luvut eivät olisi pelkästään muistinvaraisia. 244 henkilöä vastasi kyselyyn.